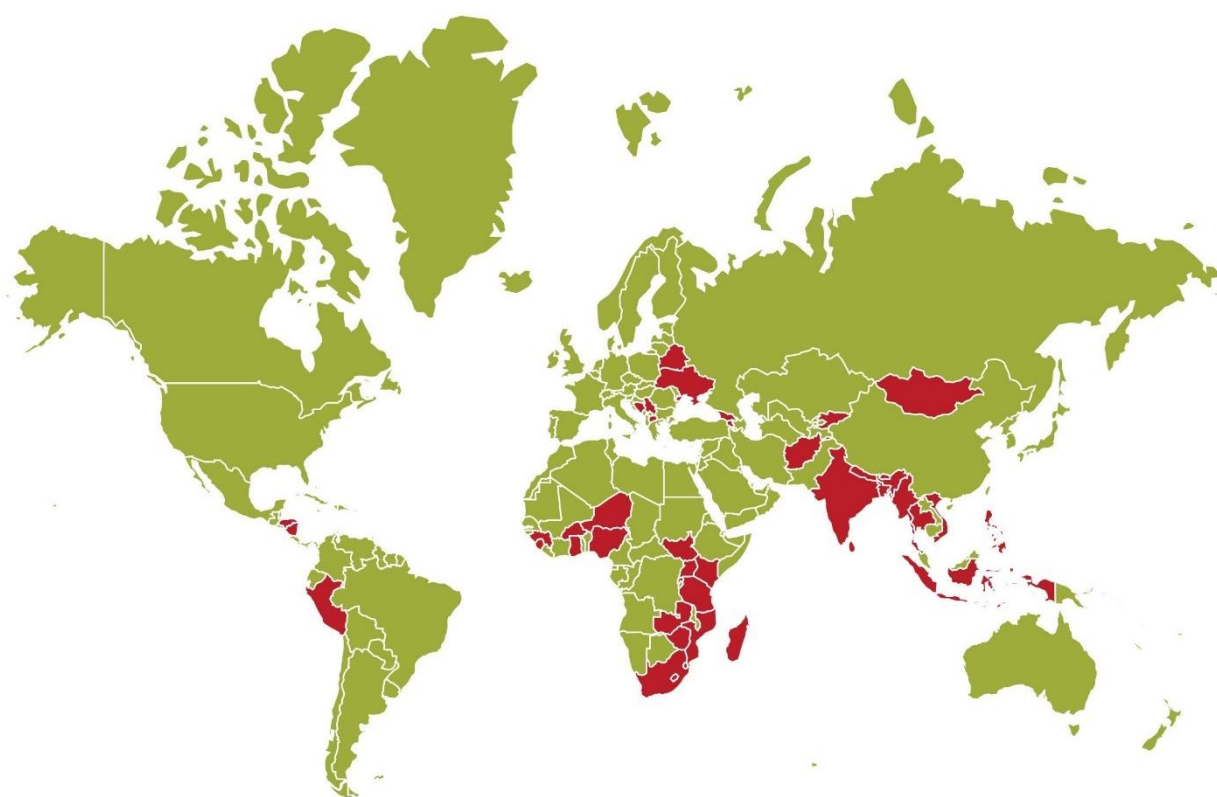

2018 resultatrapportering til Udenrigsministeriet

CISU CIVILSAMFUND
I UDVIKLING

Indholdsfortegnelse

1. Introduktion	3
2. Overordnede resultater 2018	4
2.1. Folkeligt engagement	4
<i>Folkeligt engagement i Danmark</i>	4
<i>Styrkede partnerskaber og civilsamfundsaktører</i>	4
<i>Medlemsorganisationer og bevillingshavere samarbejder med andre aktører</i>	6
2.2. Meningsfulde resultater	8
<i>Målgrupper for indsatserne</i>	8
<i>Indsatsernes målopfyldelse og resultater</i>	8
<i>Opsummering</i>	11
3. CISUs fire indsatsområder	11
3.1. Udviklingssamarbejde	11
<i>CISU som en medlemsbaseret platform</i>	11
<i>Humanitær- og langsigtet udvikling</i>	12
<i>CISU identificerer nye tendenser og samarbejder på tværs</i>	12
3.2. Kapacitetsydelse	13
<i>Arbejdet med nye tendenser</i>	14
<i>CISUs kurser og arrangementer i 2018</i>	14
<i>CISUs rådgivningsvirksomhed</i>	15
3.3. Puljeforvaltning	17
<i>CISUs puljer – et forvaltningsmæssigt og økonomisk overblik</i>	17
<i>Puljeforvaltning i samarbejde med brugere og donorer</i>	18
<i>Mangfoldighed hos ansøgere og bevillingshavere</i>	19
<i>Mangfoldighed i verdens lande</i>	20
<i>Mangfoldige indsatser, der støtter opfyldelsen af FN's verdensmål</i>	20
<i>Puljeforvaltning understøtter partneres rolle</i>	21
3.4. Kommunikationssamarbejde	21
<i>CISUs Oplysning i Danmark (PRO)</i>	22
<i>CISU fremmer nuanceret og engagerende oplysning om global bæredygtig udvikling</i>	22
<i>CISU kommunikerer resultater sammen med medlemsorganisationerne</i>	23
<i>CISU understøtter medlemsorganisationernes dialog med beslutningstagere</i>	23
<i>Fokus på rammevilkårene for civilsamfundets arbejde med udviklingssamarbejde</i>	24
4. Afrapportering på særskilte mål fra Rulleplan 2018 – 21	25
5. CISU som organisation	26
<i>Arbejdet ud fra PANT principperne</i>	26
<i>Monitorering, evaluering og læring</i>	27
<i>CISUs sekretariat</i>	27
6. Omkostningseffektivitet	28
7. Bilag	29

1. Introduktion

CISUs resultatrapport 2018 dækker rulleplan 2018-21 mellem Udenrigsministeriet og CISU og dermed Udenrigsministeriets finansiering af CISUs Civilsamfundspulje. Rapporten er baseret på ”Retningslinjer for forvaltning af tilskudsmidler fra Udenrigsministeriet til puljeordninger og netværk” af 14. juni 2019.

CISU forvalter midler for flere donorer og har som organisation udviklet et samlet monitorerings-, evaluerings- og læringssystem baseret på CISUs 2018-21 strategi (bilag 3), forandringsfortælling (bilag 2) og resultatrammeverk (bilag 1). Metodisk er denne rapportering derfor baseret på CISUs samlede resultatrammeverk, som dækker mere end Civilsamfundspuljen.

Rapporten starter med en overordnet refleksion på impact niveau i forhold til *CISUs to overordnede strategiske mål*: Folkeligt engagement og meningsfulde resultater. Rapporten dykker efterfølgende ned i *CISUs fire indsatsområder*, udviklingssamarbejde, kapacitetsopbygning, puljeforvaltning og kommunikationssamarbejde, hvor der præsenteres en mere detaljeret rapportering af resultater på outcome-niveau i forhold til CISUs resultatrammeverk.

Dette er fulgt op af en kort afrapportering på *særskilte mål*, som indgik i *Rulleplan 2018-21*, samt en rapportering på *CISU som organisation* og afslutningsvist et blik på *Omkostningseffektivitet*. Rapporten indeholder løbende bokse, som fremhæver særlige eksempler eller tal.

Ovennævnte retningslinjer fra Udenrigsministeriet foreskriver, at den årlige resultatberetning skal indeholde en række oplysninger, som kan findes følgende steder i rapporten:

- Overordnede resultater i afsnit 2, 2.1 og 2.2.
- Styrkelse af folkeligt forankring i afsnit 2.1 samt i 3.3.
- Støtte til opfyldelse af FN's verdensmål i afsnit 3.3.
- Beskrivelse af oplysningsaktiviteter i afsnit 3.4
- Effekten af forenklingdagsordenen i afsnit 3.3., afsnit 4. samt i bilag 4
- Omkostningseffektivitet i afsnit 6

God læselyst

CISU

Forsidebilledet viser de lande, som bevillingshavere har haft afsluttende bevillinger i, i 2018 og dermed er en del af denne afrapporterings analyse af overordnede resultater.

2. Overordnede resultater 2018

CISU – Civilsamfund i Udvikling (herefter CISU) arbejder med to langsigtede mål: **folkeligt engagement**, hvor mennesker er engagerede og samarbejder med hinanden omkring international udvikling; og **meningsfulde resultater**, hvor samarbejdet omkring udvikling skaber gode og holdbare resultater (se resultatrammeværk, bilag 1, under impact). Med udgangspunkt i læringsstudier som tracer studier og tematiske reviews, understøttet af kvantitative data samt resultater på output- og outcome-niveau, reflekterer de kommende afsnit (2.1 og 2.2) CISUs årlige analyse af resultater på impact-niveau. Det vil sige, de større forandringer CISU er med til at skabe gennem sine fire indsatsområder: udviklingsamarbejde, kapacitetsydelse, puljeforvaltning og kommunikationssamarbejde.

Overordnet kan der om 2018 siges, at CISU igennem sine **273 medlemsorganisationer med omkring 183.000 danske aktive frivillige**¹ skaber engagement om international udvikling i den danske befolkning – et engagement som gennem tætte partnerskaber med lokale organisationer ude i verden leder til folkeligt engagement på tværs af kloden. Disse organisationer er igennem indsatser med til at skabe meningsfulde resultater overalt i verden. Afsluttende rapporter, som CISU modtog fra **108 indsatser i 2018, viste at indsatserne havde en rækkevidde på over 2 mio. mennesker**. De næste to afsnit vil nærmere beskrive resultater i forhold til folkeligt engagement og meningsfulde resultater.

2.1. Folkeligt engagement

Folkeligt engagement i Danmark

CISU havde ved udgangen af 2018 273 medlemsorganisationer (steget til 278 i august 2019), som alle er en del af det danske foreningsliv, og som alle på forskellige måder er engageret i internationalt udviklingsamarbejde. Alle disse medlemsorganisationer bidrager til at styrke det folkelige engagement omkring udviklingsamarbejdet i Danmark både igennem deres aktivering af frivillige såvel som engagering af medlemmer. De ca. 183.000 engagerede frivillige gennem CISUs medlemsorganisationer viser et stort folkeligt engagement omkring internationalt udviklingsamarbejde. En del af dette engagement i Danmark viste sig for eksempel også i 2018 på hhv. et folketræf i Vejle og Folkemødet på Bornholm, hvor CISU faciliterede, at 24 medlemsorganisationer arrangerede dialog-, debat- og oplysningsarrangementer (udbydes i afsnit 3.4).

Styrkede partnerskaber og civilsamfundsaktører²

CISUs medlemsorganisationer og bevillingshavere arbejder igennem partnerskaber med lokale civilsamfundsorganisationer og i samarbejde med aktører som myndigheder, uddannelsesinstitutioner, den private sektor etc. i udviklingslande overalt i verden. Mange samarbejder også med andre aktører i Danmark, Europa og i resten af verden. Afsluttende rapporter fra Civilsamfundspulje-bevillinger i 2018 viser tydeligt, at

¹ CISUs medlemmer indrapporterer ikke antallet af medlemmer i deres organisation. Derfor estimeres antallet af frivillige via ansørgerne til Civilsamfundspuljen, som ved ansøgning skal oplyse antal frivillige. Der er 53.072 frivillige i de 81 organisationer, som søgte bevillinger i puljen i 2018. De 81 organisationer svarer til 29 % af CISUs medlemmer, hvorfor det anslås, at CISUs medlemsorganisationer har et samlet antal frivillige omkring 183.000 personer. Dette bygger på antagelsen om, at de ansøgende organisationer har karakteristika svarende til den samlede medlemskare.

² Analysen er baseret på de afsluttende rapportsvare indkommet i 2018 til Civilsamfundspuljen. De er fordelt på 44 lande (se kort på forsiden), hvor fire bevillinger opererede på tværs af over fire lande. Når ikke alle 108 afsluttede bevillinger er med i analysen, skyldes det, at nogle har anvendt et rapporteringsformat fra 2017.

bevillingerne gennem puljen er med til at styrke disse partnerskaber og er med til at skærpe både den danske og lokale organisations profiler som civilsamfundsaktører i henholdsvis Danmark og internationalt.

Styrkede partnerskaber

Set over en bred kam har de **Civilsamfundspulje-bevillinger**, der blev afsluttet i 2018, styrket partnerskabet mellem bevillingshaver og partneren/partnerne. Det fremhæves, at der er opnået et bedre kendskab til hinanden som organisationer, det strategiske samarbejde er styrket – herunder med indgåelse/fornyelse af partnerskabsaftaler, samt højere grad af tillid og solidaritet mellem organisationerne. Mange beskriver, hvordan besøg, enten i Danmark eller hos partner, har haft afgørende betydning for dette. Endvidere fremhæves en bedre forståelse af, hvor man som organisationer kan supplere hinanden med viden og erfaringer, ligesom det konkrete samarbejde ofte har givet anledning til drøftelser, som har styrket partnerskabet generelt.

Bevillingshaverne peger særligt på, at de har fået styrket deres kompetencer indenfor projektstyring, fået bedre kulturel forståelse og flere har kunnet tiltrække nye frivillige til organisationen på grund af de bevilgede indsats. En del af de større organisationer beskriver, hvordan erfaringer fra en indsats har givet værdifulde erfaringer/metoder, som nu bruges i andre kontekster. For partnerorganisationernes vedkommende fremhæves særligt projektstyringskompetencer, herunder især økonomistyring og ledelse, og fortalervirksomhed sammen med ny viden om det specifikke område. Der er også eksempler på, at samarbejdet om en specifik indsats har gjort organisationer opmærksomme på udfordringer i partnerskabet; eksempelvis manglende kompetencer inden for specifikke områder, erkendelsen af at partnerskabet er for personafhængig og enkelte eksempler på misforståelser og uenighed om fremtidig retning.

Langvarige partnerskaber skaber organisatorisk udvikling: Tracer-studier 2018

I 2018 var CISU på tracer-studier i Senegal og Gambia for at undersøge de længerevarende partnerskaber mellem Cykler til Senegal og AAJAC/COLUFIFA samt Games (Gambia Media Support) og Gambia Press Union/Media Academy for Journalism and Communication.

Studiet viste, at partnerskaber med danske civilsamfundsorganisationer over tid giver grund for organisatorisk udvikling af lokale civilsamfundsorganisationer og styrker deres relation til målgrupper og dermed deres legitimitet. Desuden viste studiet vigtigheden af, at partnerne løbende er opmærksomme på at udvikle deres partnerskaber, så de reflekterer de krav ændringer i kontekst og hos målgrupper stiller – ikke blot til de enkelte partnere men også til samarbejdet mellem dem. Dette bekræfter erfaringer fra tracer studie gennemført i 2017 til Philippinerne.

Læs mere i bilag 9.

Partnernes styrkede rolle som civilsamfundsaktør

Styrket kapacitet til fortalervirksomhed fremhæves gentagne gange som resultat af indsatsen. I nogle tilfælde er der tale om strategisk fortalervirksomhed, mens det i andre indsats, typisk de mindre med andre aktiviteter som hovedformål, i højere grad gælder, at indsatsen har styrket partnernes kapacitet og position over for relevante ansvarshavere og givet potentiale for fremtidig fortalervirksomhed. Partnerne er blevet styrket i at indgå i netværk, både i indsats med netværksopbygning som del af bevillingers formål, men også flere gange i andre indsats, hvor netværkskompetencer beskrives som en form for ekstra bonus. Endvidere har gennemførelse af lokalt forankrede konkrete udviklingsindsats øget partneres legitimitet i overfor målgrupper såvel som duty bearers og dermed forøget deres muligheder for at udføre fortalervirksomhed. I

mange tilfælde har partnerne desuden opnået større kendskab til og derigennem legitimitet i deres lokale kontekster.

Partnerskaber i Sierra Leone: Tematisk review 2018

I et tematisk review omkring partnerskaber besøgte CISU seks projekter i Sierra Leone, hvor fokus var på typer af samarbejder, samt hvad disse samarbejder kan lede til af muligheder og udfordringer.

Civilsamfundsorganisationer i Sierra Leone samarbejder i høj grad og på mange forskellige måder med hinanden. Ofte opstår samarbejdet af praktiske årsager, hvor civilsamfundsorganisationerne kan complimentere hinanden med forskellige kapaciteter. Dette har primært en uformel karakter, da der ikke ses mange formaliserede netværkssamarbejder i Sierra Leone. Enkelte nationale tematiske netværk findes dog.

Partnerskaber i Sierra Leone har ofte et stærkt lokalt fokus og kun i enkelte tilfælde stort internationalt udsyn for samarbejde. Dette skyldes både et stadigt fokus på at adressere helt basale behov samt manglende kapacitet i civilsamfundsorganisationerne. Nogle af indsætterne indgik i regionale samarbejder, hvilket bidrog med erfaringer og et kapacitetsløft.

Der er ikke nogen særlig interesse blandt de sierraleonske civilsamfundsorganisationer i at samarbejde med den private sektor. De danske organisationers samarbejde med den private sektor var kendetegnet ved at skulle sikre inputs eller deling af omkostninger; hvilket ofte fungerede som et supplement til CISUs midler. Dette, om end i en lille skala, havde en katalyserende effekt i forhold til at kunne opskalere og effektivisere forskellige initiativer.

Hele rapporten kan læses i bilag 7.

Øget lokal forankring er også opnået gennem CISUs Nødhjælpsspulje, DERF, som i 2018 har bidraget til øget samarbejde og netværk om humanitære indsatser imellem danske og lokale organisationer. I implementeringen af humanitære indsatser er uformelle netværk opstået blandt både danske civilsamfundsorganisationer såvel som mellem deres lokale samarbejdspartnere. DERF har bidraget til lokal forankring og ejerskab af nødhjælpsindsatser i tråd med *the Grand Bargain on Humanitarian Aid*, som Danmark er underskriver af: 100 % af de humanitære kriser, som DERF har støttet, er identificeret af lokale civilsamfundsorganisationer og sendt til DERF gennem deres danske partnerorganisationer; 76 % af DERF-bevillinger implementeres gennem lokale civilsamfundsorganisationer; og 85% af DERF-puljemidlerne bruges i kriseområdet.

Medlemsorganisationer og bevillingshavere samarbejder med andre aktører

CISU oplever i stigende grad interesse for samarbejder, der rækker ud over partnerskabet mellem den danske organisation og deres lokale partnere. 31 organisationer ud af de 162 ansøgere til Civilsamfundspuljen i 2018 inkluderede mere end én partner i deres ansøgning. På trods af, at de fleste ansøgere primært registrerer én partner, understøtter CISU generelt bevillingshavere og medlemsorganisationer til at styrke deres egen organisation og partnere i at indgå i bredere samarbejder gennem både puljeforvaltning og kapacitetsydelse. Partnerskaberne i de afsluttede bevillinger i 2018 har afstedkommet en række forandringer.

Partnernes samarbejde med andre civilsamfundsaktører

De afsluttede indsatser i 2018 har i nogle tilfælde konsolideret eksisterende samarbejder med andre civilsamfundsaktører, mens der i andre indsatser er blevet dannet nye netværk og alliancer, som har styrket

partnerne i særligt fortalervirksomhed. Der er en del eksempler på, at partnerne har fået mulighed for at deltage i internationale fora som følge af indsatsen, nogle gange muliggjort af CISU-finansiering og andre gange på grund af styrket position og omdømme. Mange beskriver, hvordan partnerens position er blevet styrket gennem dels en større viden om området og dels større legitimitet opnået gennem levering af serviceydelser til en specifik målgruppe. Mange fremhæver desuden, hvordan en velgennemført indsats har styrket organisationens omdømme, hvilket er vigtigt i indgåelse af nye samarbejder. Flere peger også på bedre mediedækning som afgørende.

CISU oplever en større interesse i at samarbejde med andre aktører som virksomheder og universiteter, og også i 2018 blev der bevilliget projekter med mere atypiske partnere.

Et samarbejde med en socialøkonomisk virksomhed og uddannelsesinstitution

Kooperationen fik bevilget en indsats i samarbejde med den bolivianske civilsamfundsorganisation *La Federación de Caficultores Exportadores de Bolivia* til kapacitetsopbygning og organisering af kaffebønder i Bolivia. Uddannelsesinstitutionen Instituto Tecnológico Caranavi og den danske socialøkonomiske virksomhed Coffee Collective er med i projektet og fungerer som sparringspartnere til at forbedre vilkårene for kaffeproducenterne.

Et samarbejde med universiteter

DIB har igennem en indsats med partneren Teko Kavi i Bolivia, indgået et samarbejde med Dansk Teknologisk Institut og Københavns Universitet. Kombinationen af forskning og udviklingssamarbejde har vist sig at have en stor effekt. Indsatsen har derfor bidraget med stor viden om zoologiske sygdomme i Amazonas området samt implementeret konkrete forebyggelsestiltag i samarbejde med civilsamfundet og myndighederne.

CISU har derfor fokus på at blive endnu bedre til at kunne understøtte og rådgive i forhold til mere komplekse partnerskabskonstellationer. Ved opdateringen af Civilsamfundspuljens retningslinjer i januar 2019 blev muligheden for brede samarbejder derfor også tydeliggjort og forstærket; både i forhold til at have flere partnere og at involvere andre aktører i indsatserne, herunder også uformelle organiseringer og andre aktører, såsom offentlige institutioner samt private eller socialøkonomiske virksomheder. Endvidere blev det besluttet på generalforsamlingen 2019, at et af CISUs strategiske aktuelle temaer for 2019-20 er *nye former for samarbejder*.

CISU undersøger desuden løbende medlemsorganisationernes erfaringer med at samarbejde med den private sektor. I 2018 blev det til to cases og en video med gode råd til samarbejdet med den private sektor, som er blevet brugt på kurser og uddelt til diverse arrangementer for at inspirere medlemsorganisationer og andre aktører. Begge cases er tilgængelige på [CISUs hjemmeside](#), i bilag 10 og opsummeres her:

Forskelligartede samarbejder med danske virksomheder

Ingeniører Uden Grænser (IUG) har mange frivillige i det private erhvervsliv, som derfor også bliver ambassadører for IUG på deres arbejdsplads. Dette leder til mange former for samarbejder mellem IUG og privatsektoren. Casen beskriver et konkret samarbejde mellem IUG, Rambøll og Rambøll Fonden.

Samarbejde med en virksomhed i det Globale Syd

Økologisk Landsforening har gode erfaringer med at organisere bønder i såkaldte Farmer Family Learning Groups (FFLG). Sulma Foods køber certificerede landbrugsvarer fra lokale landbrug til videresalg til andre lokale og internationale markeder. Samarbejdet mellem virksomheden og FFLG-grupperne har bidraget til, at bønderne har kunnet producere mere og få afsat deres varer gennem Sulma Foods.

I 2019 fortsætter CISU med at samle erfaringer og gode råd omkring privatsektorsamarbejde. I 2019 vil der blive tilbudt et læringsforløb, hvor medlemsorganisationer kan forberede og afprøve virksomheds-samarbejde ved hjælp af faglige inputs og sparring.

2.2. Meningsfulde resultater

Bevillingerne i Civilsamfundspuljen har på mangfoldig vis været med til at bidrage til meningsfulde resultater i en lang række lande med mange forskellige tematiske fokuser. Der er i alt blevet afsluttet 108 bevillinger, heraf 4 programmer, i 2018. Ud af disse er der 92 indsatser, som har lavet resultatbeskrivelser og indberettet målopfyldelse og antal personer nået. Nedenfor følger en analyse af nøgletal og en opsummering af resultater fra bevillingshavernes afsluttende rapportsvare i 2018.

Målgrupper for indsatserne

Primær målgruppe: 404.340
Sekundær målgruppe: 1.706.486
Totale målgruppe: 2.110.826

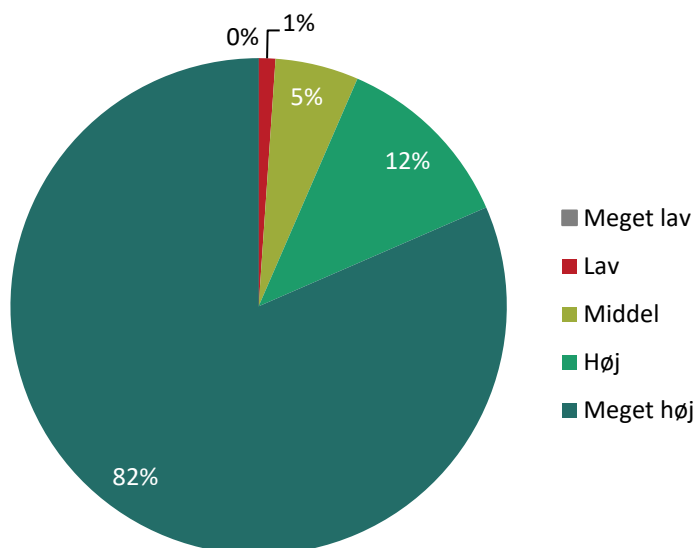
Bevillingshaverne inddrager generelt en bred skare af målgrupper i deres arbejde. Udover et meget stort fokus på at styrke lokale civilsamfund og civilsamfundsorganisationer har de afsluttede indsatser i 2018 haft et meget stort fokus på unge og udsatte børn (forældreløse børn og børn med handicap). En mindre del har fokuseret på kvinder, bønder og myndigheder. Herudover tæller målgrupperne eksempelvis personer med handicap, sexarbejdere, lærere, oprindelige folk og skovejere. Mangfoldigheden af målgrupperne er med til at dokumentere bredden af bevillingshavernes arbejde med verdensmålene.

Indsatsernes målopfyldelse og resultater

Bevillingshaverne bliver bedt om at lave en selvevaluering på, i hvor høj grad de har opnået målene for indsatsen (i procent). Målopfyldelsen er blevet kategoriseret ud fra følgende gruppering:

Målopfyldelse	Procentinterval	0 – 19 %	20 – 39 %	40 – 59 %	60 – 79 %	80 – 100 %
	Kategori	Meget lav	Lav	Middel	Høj	Meget høj

Diagrammet nedenfor viser den gennemsnitlige målopfyldelse i procent per bevilling og fordelingen i forhold til ovenstående kategorisering. Langt størstedelen har opnået deres projektmål med mere end 80 %. Enkelte vurderer at have opnået mere end forventet og angiver derfor over 100 %. Seks bevillinger angiver en lav eller middel målopfyldelse. **Den gennemsnitlige målopfyldelse for afsluttede indsatser i 2018 var 88 %.**

Et dybere blik på indsatsernes erfaringer og succeser viser de forandringer Civilsamfundspuljens midler bidrager til. Bevillingerne rammer en bred skare af tematiske fokuser og dækker i forskellig grad alle verdensmålene. I det følgende er en kort opsummering af nogle af de i 2018 afsluttede indsatseres resultater:

Styrkelse af civilsamfundsorganisationer

De fleste indsatser har haft et større eller mindre fokus på organisatorisk udvikling gennem faglig kapacitetsopbygning og styrkelse inden for specifikke områder. Dette særligt i forhold til at kunne lave fortalervirksomhed, og en del organisationer har fået styrket deres position i civilsamfundet og blandt ansvarshavere, så de nu bliver inkluderet i relevante beslutningsprocesser. De fleste civilsamfundsorganisationer er gennem indsatserne blevet styrket i deres organisatoriske kapacitet; dvs. en styrkelse af foreningen og forøgelse af medlemsskaren, hvilket har ledt til større legitimitet, klarere organisatoriske strukturer og styrket lederskab.

Styrkelse af netværk

Mange af de indsatser, hvor styrkelse af netværk har været en del af målet for at kunne udøve skærpet fortalervirksomhed, har været relateret til miljø- og klimaindsatser (Puljen for Klima og Miljø), børn og personer med handicaps rettigheder samt fokus på ikke-smitsomme sygdomme. Resultaterne for denne type indsatser har blandt andet været en dygtiggørelse i at finde og anvende dokumentation i fortalervirksomhed og generelt styrkede muligheder for at advokere blandt ansvarshavere.

Miljø og klima

Flere af de miljø- og klimafokuserede indsatser har opbygget kapacitet hos bønder og lokalsamfund til at øge deres viden om klimaforandringer, og om hvilken indflydelse politikker på området har. Derudover er de blevet styrket i at påvirke lokale, regionale og nationale myndigheder til at inkludere arbejdet mod

klimaforandringer i deres politiske arbejde. Det er lykkedes flere indsætter at få inkluderet disse netværk i processer omkring klimatilpasning med fokus på at øge ambitionerne på området, og sikre at de mest udsatte bliver hørt og taget i betragtning, når der laves politik.

Fortalervirksomhed

De fleste indsætter har inkluderet et element af fortalervirksomhed. En del af bevillingerne har været med til at opbygge oprindelige folks kapacitet til at advokere for beskyttelsen af deres land og ressourcer eller styrket lokalsamfund til aktivt at kræve deres rettigheder. Dette har blandt andet resulteret i, at flere ytrer deres bekymringer overfor ansvarshavere, hvilket har resulteret i ændringer i politikker og konkrete tiltag til f.eks. at inkludere personer med handicap i politikker, mere og bedre adgang til WASH services samt mindre forurening i miner. Mange indsætter har haft fokus på at styrke specifikke målgrupper i fortalervirksomhed, hvilket for eksempel har ledt til at særligt kvinder og unge i højere grad deltager i beslutningsprocesser – især på lokalt plan. I Nepal har en indsats eksempelvis ledt til, at nogle kvinder stillede op til et lokalvalg og vandt. Ved at etablere fora, hvor kvinder, unge, bønder m.v. kan dele viden og samle sig, skaber disse indsætter muligheden for, at grupperne kan påvirke ansvarshavere med en stærkere samlet stemme.

Sikring af rettigheder for udsatte børn

Flere indsætter har haft succes med at arbejde med beskyttelse af børn på flere niveauer; sikring af børnenes skolegang, at de får essentiel juridisk dokumentation, etablering af støttegrupper for børn, kapacitetsopbygning af *social protection* specialister samt at påvirke ansvarshavere til at have fokus på udsatte børn.

Sexarbejdere

Enkelte indsætter har arbejdet med udbredelse af viden om forhold og rettigheder for sexarbejdere for at bryde stigma. Indsætterne har sikret bedre adgang til sundhedsydelser for sexarbejdere samt udviklet strukturer for at kunne henvise personer udsat for menneskehandel til de rette støttende instanser gennem samarbejde med myndigheder.

Sundhed og sexuel og reproduktiv sundhed og rettigheder (SRHR)

Enkelte indsætter har haft succes med at indføre SRHR-uddannelse i skoler og forældre-guides til at tale med børn om seksuel sundhed. Andre har bidraget til adfærdsendringer i form af sundere livsstil; bedre adgang til henvisning for behandling af ikke-smitsomme sygdomme; oplysning og fortalervirksomhed om HIV/AIDS, som har ledt til øgede services; flere patienter som vælger det moderne sundhedssystem og et bedre samarbejde mellem det moderne- og mere traditionelle sundhedssystem.

Indkomstgenererende aktiviteter

Mange af indsætterne har haft større eller mindre elementer af indkomstgenererende aktiviteter. Dette har opbygget kapaciteten hos målgrupperne til at drive mindre forretninger, hvilket bl.a. har resulteret i højere indkomster med mange positive sideeffekter, såsom at børn kan komme i skole, familier har adgang til mere og sundere mad, og at der tilbydes nye produkter på lokale markeder. Mange af disse indsætter har desuden skabt forandring ved at organisere folk på måder, der giver mulighed for gensidig læring og etablering af lån, som kan udvikle deres små forretninger (f.eks. *Village Savings and Loan Associations* og *Farmer Family Learning Groups*). I et enkelt tilfælde har kapacitetsopbygningen af bønder ledt til, at flere vil overgå fra subsistenslandbrug til kommercielt landbrug.

Opsummering

Det kan slås fast, at resultaterne, der skabes af indsatserne, dækker en bred kam såsom organisatorisk udvikling og styrkelse af civilsamfundsorganisationers position i lokalsamfund, sikring af rettigheder til sårbare befolkningsgrupper, inddragelse af marginaliserede grupper i beslutningsprocesser, politisk opmærksomhed omkring klimaforandringer, indkomstgenererende aktiviteter for udsatte grupper og meget, meget andet. Disse resultater er opnået gennem menneskers engagement og samarbejde med hinanden om at skabe gode og bæredygtige resultater.

CISU arbejder aktivt med at understøtte dette **folkelige engagement**. CISU har således i 2018 fulgt udbyttet af januar 2017 puljereformen ved i 2018 at gennemføre en mindre justering af retningslinjerne med effekt fra august 2018 og forberedelse af en version 2.0 af retningslinjerne med effekt fra januar 2019. Puljereformen har på en lang række områder bidraget til en forenkling i danske civilsamfundsorganisationers ansøgnings-, implementerings- og rapporteringsarbejde. Vi er derfor glade for at se, at et stigende antal nye organisationer søger om og får bevilget midler til indsatser, at der er bevillinger til en række nye lande, og at rapportering under implementering og ved afslutning af bevillinger er kraftigt reduceret. Vi ser endvidere en høj grad af frivillighed, samt en stigning af nye organisationer, som søger rådgivning og deltager i vore kurser.

3. CISUs fire indsatsområder

De følgende afsnit beskriver resultater indenfor CISUs fire hovedindsatsområder på outcome-niveau, som formuleret i CISUs resultatrammeverk (se bilag 1). Hvert afsnit inkluderer desuden i mindre grad aggregerede resultater på output-niveau til understøttelse. Generelt trækkes rapporteringen dog op på et mere overordnet plan med fokus på læringen og dermed videreudviklingen af CISUs indsatsområder.

3.1. Udviklingssamarbejde

Inden for CISUs indsatsområde om Udviklingssamarbejde arbejdes der for, at medlemsorganisationer indgår i dialog med hinanden og andre aktører, og samarbejder om humanitær, skrøbelig og langsigtet udvikling (se mere i resultatrammeverk, bilag 1, under *outputs* og *outcomes*).

CISU som en medlemsbaseret platform

Igennem arrangementer i 2018 har CISU faciliteret eller ageret platform for at medlemsorganisationer kunne komme med inputs til CISU samt at kunne netværke med hinanden. Disse arrangementer har gjort det tydeligt, at medlemsorganisationerne meget gerne vil deltage og indgå i netværk med hinanden og andre. Nogle arrangementer (som generalforsamling og status- og dialogmøder) har haft til formål for CISU at komme tættere på medlemsorganisationerne og skabe mulighed for både debat og dannelse af netværk på tværs. Andre arrangementer var mere tematiske, såsom netværksmøder om Vestafrika, Ghana netværksmøde om samarbejde med privatsektor samt opsamling på tematisk review om partnerskaber i Sierra Leone, som alle blev afholdt i 2018. Disse tematiske arrangementer har ledt til efterfølgende samarbejder, som ved mødet om Sierra Leone, hvor der blev oprettet en Facebook-gruppe til videre kommunikation og sparring samt et

konkret samarbejde om kapacitetsopbygning af en række sierraleonske organisationer inden for lokal ressourcemobilisering. Der deltog i alt 192 personer i disse netværksarrangementer i 2018.

I 2018 blev der også fulgt op på CISUs medlemsdialog fra 2017, som har ledt til en række konkrete tiltag for medlemsorganisationerne. Det er CISUs ønske fortsat at besøge medlemsorganisationerne i deres lokalområder så CISU fortsat kan gøre sig relevante for organisationerne ved at forstå deres behov og udfordringer. Tilmed holder CISU sig opdateret med, hvad der rører sig i miljøet. Der er derfor lavet et nyt format for medlemsdialogen, som vil køre i 2019. Opsamlingen på medlemsdialogen 2017 samt formatet for medlemsdialog 2019 kan læses i bilag 5.

Humanitær- og langsigtet udvikling

CISUs bevillingshavere arbejder ofte i kontekster, som hører under betegnelsen *skrøbelig*. Siden CISU begyndte forvaltningen af Nødhjælpspuljen DERF, er det kun blevet tydeligere, at der er et stort behov for at kunne understøtte arbejdet i skrøbelige og humanitære kontekster – også for organisationer som normalt arbejder med det langsigtede udviklingssamarbejde. Denne interesse og virkelighed har CISU arbejdet videre med i samarbejde med medlemsorganisationerne og bevillingshavere.

CISUs medlemsorganisationer og andre bevillingshaveres partnere har en lokal tilstedeværelse og interesse i at kunne respondere på eventuelle kriser. Derfor har interessen for DERF også været stor i 2018. DERF har understøttet, at danske organisationer og deres partnerorganisationer kan engagere sig i at yde nødhjælp til særligt udsatte grupper, som netop de har adgang og kendskab til i de områder, hvor de har en aktiv lokal tilstedeværelse og kapacitet. Det har i 2018 spændt lige fra små diasporaforeninger, over større tematisk specialiserede foreninger, bredere sammenslutninger, frivilligt drevne organisationer til store organisationer med ansatte medarbejdere.

Med opdateringen af retningslinjerne for Civilsamfundspuljen per januar 2019, er det tydeliggjort i vurderingskriterierne, at alle indsatser bliver vurderet ud fra, om de foregår i en stabil eller skrøbelig kontekst. Før dette var der universelle vurderingskriterier, hvor der ved ansøgninger i skrøbelige kontekster var mulighed for at anlægge en vis grad af fleksibilitet ved en vurdering. I 2018 blev der indsendt 11 ansøgninger til Udviklingsindsatser, som foregik i en skrøbelig kontekst. Fire af disse ansøgninger blev godkendt. Denne lave godkendelsesprocent kunne tyde på, at der er udfordringer i at få støtte til udviklingsorienterede indsatser i skrøbelige situationer. Efterspørgslen er der, og CISU er i færd med at analysere om det under de nye retningslinjer gældende fra januar 2019 er vanskeligt at få godkendt en ansøgning i en skrøbelig kontekst, som også kan være af humanitær karakter, pga. Civilsamfundspuljens overordnede formål om langsigtet udvikling. Medlemsorganisationerne påpeger ofte, at der er et 'hul' i finansieringsmulighederne for deres arbejde imellem det humanitære arbejde og langsigtet udvikling – det såkaldte *nexus*. Som konsekvens heraf, vil CISU bruge 2019 på at undersøge *nexus* yderligere og kigge på mulighederne for at foreslå, hvordan "hullet" kan lukkes i finansieringsmulighederne.

CISU har i 2018 arbejdet med at fremme forståelsen for arbejdet inden for humanitære/skrøbelige kontekster gennem seminarer, kurser og netværksarrangementer.

CISU identificerer nye tendenser og samarbejder på tværs

Det er en vigtig prioritet for CISU løbende at være orienteret om nye trends i udviklingssamarbejdet og samarbejde med både danske og internationale aktører om formidling af nytænkende tilgange og metoder. CISUs sekretariat og bestyrelse har deltaget i flere nationale og internationale arrangementer for at identificere

nye tendenser og at videreudvikle kapacitetsydelse i løbet af året. CISU er en lærende organisation og fælles for deltagelsen i eksterne møder og arrangementer er, at de overordnede pointer bliver delt og diskuteret med de relevante medarbejdere på sekretariatet og i bestyrelsen for at identificere nye initiativer og/eller at videreudvikle nuværende. Bestyrelsens årlige læringsrejse gik i 2018 til Holland. Her udveksledes erfaringer med andre civilsamfundsorganisationer samt det Hollandske Udenrigsministerium og the International Criminal Court. Rapporten er, som CISUs øvrige læringsrejser, tilgængelig på [CISUs hjemmeside](#).

Formidling af ny viden om tendenser inden for udviklingssamarbejdet i samarbejde med andre aktører er i 2018 sket igennem en række arrangementer. Som et resultat af CISUs deltagelse i CIVICUS' International Civil Society Week (ICSW) i 2017 blev der i juni 2018 afholdt arrangementet *Current Trends in Financing Civil Society* med oplæg fra Amy Taylor, CIVICUS, og Jelmer Kamstra, Hollands Udenrigsministerium, i både Aarhus og i København. Desuden fik CISU i september 2018, ligeledes med udspring i deltagelsen ved ICSW, besøg af Charles Van Dyck fra West Africa Civil Society Institute (WACSI) i både Aarhus og København. Han fortalte om lokal ressourcemobilisering og læringsinitiativet *Change the Game Academy*. Arrangementet var blandt andet med til at understøtte CISUs årlige strategiske tema omkring *fælles ressourcemobilisering og et bredere finansieringsgrundlag*.

Desuden afholdtes en workshop med Van Dyck og CIVICUS om civilsamfundets råderum. CISU har været en del af Globalt Fokus' *Arbejdsgruppe for Civilsamfundets Råderum*. Dette indebærer blandt andet deltagelse i de forskellige arrangementer afholdt af Globalt Fokus samt direkte inputs til konferencen, som blev afholdt i marts 2019. Med inputs fra de forskellige arrangementer samt gennem CISUs bevillinger og dialog med medlemsorganisationerne – for eksempel gennem kriserne i Nicaragua og Zimbabwe – er det blevet endnu mere tydeligt, hvor stort et pres der er på civilsamfundets råderum og menneskers frihedsrettigheder ude i verden. Det er derfor også blevet et årligt tema, som CISU vil arbejde yderligere med sammen med medlemsorganisationerne i 2019.

I 2018 har CISU desuden fået en række henvendelser fra interessenter, som har villet lære mere om CISU. Det drejer sig blandt andre om Norad, som, set i lyset af nye politiske strømninger i Norge, bad om et heldagsmøde med CISU for at få inspiration fra 'CISU-modellen'. CISU blev af Udenrigsministeriet inviteret til at holde et oplæg om vores måde at kombinere kapacitetsydelser og puljeforvaltning på for 20 repræsentanter fra bilaterale og multilaterale civilsamfundsdonorer. Efterfølgende er CISU blevet kontaktet af såvel Dfid og Irish Aid. Irish Development Education Association (IDEA) har ligeledes bedt om møde med fokus på at lære af CISUs måde at involvere medlemsorganisationerne med særligt henblik på udviklingen af en ny strategi.

CISU er repræsenteret i Globalt Fokus' styregruppe og er en del af flere forskellige arbejdsgrupper og netværk. CISU og Globalt Fokus koordinerer løbende fælles arbejdsområder og kontaktflader. CISU sørger også for løbende at kalibrere og samarbejde med de andre puljeordninger om både puljeforvaltning og kapacitetsydelser og samarbejder desuden tæt med Verdens Bedste Nyheder, hvor CISU sidder i bestyrelsen.

3.2. Kapacitetsydelser

Inden for CISUs indsatsområde om kapacitetsydelser arbejdes der for, at medlemsorganisationerne bruger CISU som en kapacitetsudviklende platform til at udvikle deres organisation og at kunne arbejde i en foranderlig kontekst (se mere i resultatrammeværk, bilag 1, under *outputs* og *outcomes*).

Arbejdet med nye tendenser

På CISUs generalforsamling i april 2018 blev der vedtaget seks aktuelle temaer, som skulle supplere CISUs overordnede strategi – temaer der blev udforsket i løbet af 2018-19. Temaerne repræsenterer nogle af de tendenser, som CISU ser inden for udviklingssamarbejdet og hjælper til, at CISU kan være mere agil og hurtigt agere på nye tendenser. Temaerne for 2018-19 var: *Folkelig deltagelse og demokratisk udvikling, Folkelig deltagelse i samfundsdebatten, Fælles ressourcemobilisering og et bredere finansieringsgrundlag, Digital omstilling, Frivillighed i Danmark og Samspil med den private sektor om reduktion af fattigdom*. Bilag 6 giver et indblik i tiltag disse aktuelle temaer har medført i løbet af året. Medlemsorganisationerne er løbende blevet inddraget til at udvikle initiativer og viden inden for temaerne. For eksempel blev der lavet en undersøgelse af medlemsorganisationers anvendelse af digitale redskaber i forbindelse med temaet *digital omstilling*.

Flere af temaerne fra 2018 er blevet integreret i CISUs daglige arbejde – andre er blevet justeret og igen præsenteret på generalforsamlingen i 2019. De aktuelle temaer, der er i fokus i 2019-20, er: *Deltagelse i det danske engagement i verdensmålene, Bæredygtighed, Nexus mellem humanitært og udviklingssamarbejde, Frihedsrettigheder og civilsamfundets råderum og Nye former for samarbejder*.

CISUs kurser og arrangementer i 2018

Erfaringerne fra kurserne i 2018 er, at der er en stor værdi i, at medlemsorganisationerne selv kommer på banen og deler deres erfaringer og netværker med hinanden, samt at kurser med eksterne oplægsholdere har stor interesse. Desuden var flere af de mest populære kurser i 2018 initieret af CISUs medlemsorganisationer selv, hvor CISU har understøttet rammerne for kurserne samt invitationer og promovning. Grundet denne popularitet vil CISU fortsætte med at opfordre medlemsorganisationerne til at bruge CISU til at kunne afholde større eller mindre arrangementer. Derudover er erfaringen, at det er kurserne omkring meget konkrete temaer, som ofte trækker mange deltagere.

Det er desuden CISUs oplevelse, at mange medlemsorganisationer ønsker at omsætte viden om konkrete redskaber eller processer til deres eget arbejde – også på selve kurserne. Derfor forsøger CISU i 2019 at udvikle kurser som læringsforløb, hvor medlemmerne vil få mulighed for at arbejde med deres eget materiale samt løbende have mulighed for at sparre med andre organisationer og CISUs rådgivere.

I 2018 blev der lavet en spørgeskemaundersøgelse på udvalgte kurser. De gennemgående tilbagemeldinger i undersøgelseerne er, at størstedelen af deltagerne (mellem 70 % og 80 %) finder, at kurset a) levede op til forventningerne, b) har formidlet redskaber de kan bruge fremover, og c) sværhedsgraden har været passende. De uddybende kommentarer giver generelt et billede af, at deltagere gerne vil have mere af den type kurser, hvor de lærer nogle konkrete redskaber.

Tallene fra CISUs kurser

	2018	2017
Udbudte kurser	136	117
Afholdte kurser	102	89
Aflyste kurser	34	28

I 2018 har der været en stigning på 15 % i afholdte kurser sammenlignet med 2017. Derudover har der været en stigning i antallet af deltagere på 23 % i forhold til 2017. Der var 1.236 deltagere på de afholdte

kurser, heraf 1.042 i København og 194 i Aarhus. Det gennemsnitlige antal deltagere per kursus er også steget fra 11,3 deltagere i 2017 til 12,1 deltagere i 2018.

Planlagte kurser i kategorien *oplysning og kommunikation* havde færre deltagere i 2018 end forventet og en del aflysninger, hvilket formodentlig skyldes et større udbud af kurser på dette område grundet lanceringen af CISUs EU-støttede oplysningspulje Frame, Voice, Report! (FVR). Der blev dog allerede i 2018 lavet flere skræddersyede kommunikationskurser, hvor medlemsorganisationerne henvendte sig efter specifikke behov. Det var et godt tiltag, som fortsættes i 2019. Aflyste kurser inden for kommunikations- og oplysningsområdet leder meget ofte til en erstatning i form af direkte rådgivning med den eller de organisationer, som har været tilmeldt det aflyste kursus.

CISUs rådgivningsvirksomhed

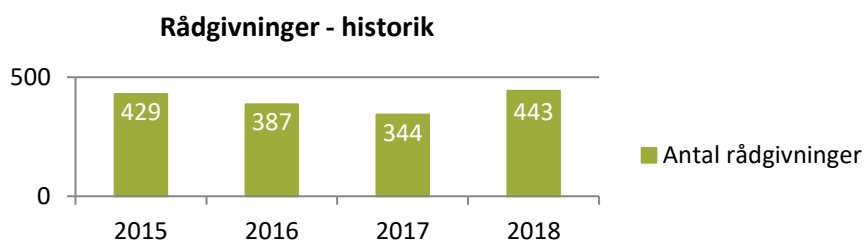
I 2018 blev der godkendt 105 ansøgninger til forskellige modaliteter under Civilsamfundspuljen. Ud af disse havde 86 modtaget rådgivning. Det er en **godkendelsesprocent på 82 % for de ansøgninger, som har været understøttet af rådgivning.**

Rådgivning bruges (som i de foregående år) mest til konkret projektformulering, sparring på ideer og opfølgning efter afslag. Dog er der en stigning i antallet af rådgivninger med fokus på organisationsudvikling.

CISUs rådgivningsvirksomhed bliver også brugt af et bredt udsnit af de danske civilsamfundsorganisationer. Der ses en stigende interesse i forhold til 2017 af nye organisationer, der søger CISU om rådgivning. I 2018 havde vi derfor rådgivning med 48 unikke organisationer, som vi ikke tidligere havde rådgivet eller ikke havde rådgivet indenfor de seneste tre år.

Flere nye initiativer på rådgivningsområdet blev igangsat i 2018. Alle ny-indmeldte organisationer fik tilbudt en **introrådgivning**, så CISU og organisationen kan lære hinanden at kende og forventningsafstemme. Det har blandt andet resulteret i, at der var 35 flere rådgivninger relateret til nye medlemmer end i 2017. Derudover introducerede CISU **drop-in rådgivninger** – rådgivninger, hvor man kan komme fra gaden og drøfte sin idé, udfordring eller andet med en af de to tilgængelige rådgivere. Dette er et forsøg på at være endnu mere tilgængelige for medlemsorganisationerne, da man ikke skal bestille tid. Håbet er, at det kan udvikle sig til et tidsrum, hvor organisationerne kan sidde at arbejde, spørge rådgivere til råds, og sparre/netværke med hinanden. Der blev afholdt to drop-in-rådgivninger i efteråret 2018, og grundet stor interesse fra deltagerne fortsættes dette initiativ i 2019.

Tilbagemeldingen fra organisationerne på rådgivning har generelt været positiv, fordi de får større viden om, hvordan CISU kan understøtte deres arbejde. Ovenstående initiativer har derfor været med til, at antallet af rådgivninger er **steget fra 344 i 2017 til 443 i 2018**. Der er også sket en større stigning i antallet af rådgivninger relateret til DERF og oplysningsarbejde. Det skyldes, at både DERF og FVR er kommet godt fra start, og at der er en større interesse i puljerne. Udviklingen i rådgivningsvirksomheden over de seneste år ser således ud:

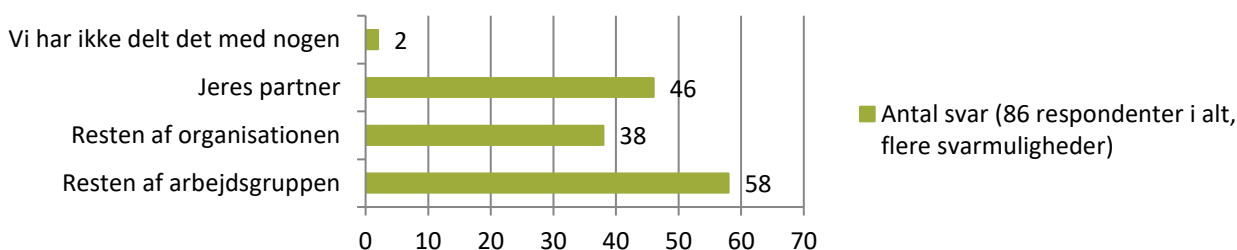

CISU har igen i år foretaget en spørgeskemaundersøgelse omkring rådgivning. Overordnet set er medlemsorganisationerne stadigvæk meget tilfredse. Som tidligere surveys viser, kommer de fleste kritiske kommentarer fra manglende overensstemmelse mellem rådgivning og bevillingssystemets afgørelser. I 2018 er der blevet arbejdet mere målrettet i forhold til denne udfordring. Det foregår via en tættere kalibrering mellem bevillingssystem og rådgivere på de halvårslige såkaldte rundemøder og faglige dage.

Medlemsorganisationernes læring fra rådgivningerne

CISUs forandringsfortælling og resultatrammeverk indeholder en antagelse om, at læring fra CISUs kapacitetsudnyttelser bliver anvendt i medlemsorganisationernes arbejde efterfølgende – internt i organisationen, sammen med partnerne og i selve udviklingssamarbejdet. Derfor spurgte CISU også ind til anvendelsen af råd og budskaber i den årlige survey. Medlemsorganisationerne har primært anvendt konkrete råd til at forbedre deres ansøgninger. Nogle enkelte handlede specifikt om at handle på bevillingssystemets afslagsbegrundelser – enten ved at sende en ny ansøgning ind eller ved at lade helt være. Til spørgsmålet om deling af råd og budskaber fra rådgivningerne, blev det tydeligt, at diskussionerne og læringen fra rådgivningerne ikke forbliver ved de deltagende personer, men bliver delt med både arbejdsgruppen, organisationen og partneren:

Deling af råd og budskaber

Dette tyder derfor på, at samarbejdet og samtalerne med CISU er med til at understøtte medlemsorganisationerne på mere end individniveau – nemlig gennem arbejdsgrupper, resten af den danske organisation samt den lokale partner.

Organisationsudvikling

I 2018 steg antallet af rådgivninger med fokus på organisationsudvikling med 17 rådgivninger. Udover læring, som direkte føder ind i selve projektarbejdet, er her et par andre eksempler på, hvordan organisationerne har arbejdet videre med råd og budskaber fra rådgivningen:

"Vi arbejder videre med at etablere vores forening i Danmark og skaffe flere medlemmer"

"Vi har kontaktet to NGO'er som arbejder for/i Senegal, for at få hjælp til at finde samarbejdspartnere"

"Vi har sparret internt i vores forening omkring ønsker for vores organisation, og hvordan vi når vores mål"

"Brugt dem i eget interne arbejde, men også i sparring med partner"

64 % har diskuteret de organisatoriske inputs med deres partnere. De fleste svarer desuden, at læringen bruges i planlægningen af deres fremtidige arbejde, og at de forventer, det vil skabe ændringer på længere

sigt. Dette giver os et indblik i, hvor langt diskussionerne og informationerne fra rådgivningen kommer. Forventningen om, at læringen fra rådgivningerne bruges i organisationernes arbejde og kan være med til at styrke deres arbejde og samarbejde med deres partnere, bliver bekræftet. I hvilken grad og hvilke konkrete ændringer, det afføder, vil tage længere tid at undersøge, da organisationsudviklingsprocesser tager tid.

3.3. Puljeforvaltning

Som en del af CISUs puljeforvaltning arbejder CISU ved at forenkle adgang til puljer for, at puljerne anvendes af et bredt udsnit af organisationer til en bred vifte af civilsamfundsindsatser, som bidrager til at styrke organisationer og samarbejder (se mere i Resultatrammeværk, bilag 1, under *outputs* og *outcomes*).

CISUs puljer – et forvaltningsmæssigt og økonomisk overblik

CISUs puljer spænder fra langsigtet udviklingssamarbejde og nødhjælp i verdens fattige lande til oplysningsaktiviteter i Danmark. På den måde støtter puljerne en bred men sammenhængende vifte af civilsamfundsindsatser og sikrer også, at der er en god bredde i de danske civilsamfundsorganisationer, der modtager støtte. I 2018 forvaltede CISU fire puljer for Udenrigsministeriet: *Civilsamfundspuljen* (CSP) herunder *Oplysningspuljen* med 2018-budget på 162,5 mio. kr. og *DERF* med et 2018-budget på 25 mio. kr. Derudover forvaltede og monitorerede CISU eksisterende bevillinger fra *Puljen for Klima og Miljø* (PKM) samt *Naboskabspuljen* (PNB). Det var i 2018 ikke længere muligt at søge støtte fra de to sidstnævnte puljer, der vil som tidligere aftalt med ministeriet blive afsluttet ultimo hhv. 2019 og 2020, når eksisterende bevillinger er afsluttet. PKM blev i 2017 eksternt reviewet med meget positive konklusioner, som understøttede, at CISU for perioden 2018-21 får tilført 10 mio. kr. årligt, der finansieret af MKL, vil blive mainstreamet ind i CSP. Det skal noteres, at dette beløb ligger markant under PKMs årlige bevilling på 25 mio. kr. og ikke dækker CSPs brugeres kapacitet til at arbejde med klimaindsatser. Det skal endvidere noteres at lande, der tidligere blev dækket af PNB, efterfølgende skal dækkes af CSP - uden ekstra tilførsel af midler.

For at sikre, at midlerne i **Civilsamfundspuljen** bruges til en bred vifte af civilsamfundsindsatser og organisationer, er puljens midler fordelt på støtteformer, der spænder bredt – lige fra Medborgerindsatser fra ca. 50.000 kr., der ofte er korterevarende indsatser i et enkelt land, til flerårige programbevillinger på flere millioner kr., der ofte implementeres i flere lande. Alle midler blev brugt i 2018.

Støtteform	% af rammen
Medborgerindsats (op til 500.000 kr.)	12,3 %
Udviklingsindsats (500.000 – 4,5 mio. kr.)	45,5 %
Programmer (Inkl. tillægspulje & konceptnoter) (op til 15 mio. kr./år)	40,7 %
Samfinansiering og Støtte til Ansøgningsproces (op til hhv. 2 mio. og 50.000 kr.)	1,5 %
Total	100 %

Civilsamfundspuljens fordeling på støtteformer

I Civilsamfundspuljen har CISU et omfattende og stringent tilsagnshåndteringssystem, der sikrer bredden i indsatserne, herunder ikke mindst støtten til de mindre indsatser, samt at midlerne kommer flest mulige støtteværdige ansøgninger til gavn. Redskaberne i tilsagnshåndteringen er en årligt fastsat fordeling af budgettet, herunder af beløbsgrænser både for de enkelte indsatsområder og de enkelte organisationer, hvilket

bygger på et solidt datagrundlag som leder til estimater og opsamlede erfaringer. Tilsagnshåndteringen justeres systematisk to gange om året. "Bagsiden" af dette velfungerende system er, at CISU ikke kan demonstrere en stor mængde afslag grundet manglende midler til ellers støtteværdige indsatser.

Også CISUs Nødhjælpapulje **DERF** spænder bredt. I 2018 blev 11 krise-alerts vurderet støtteværdige ud af 15 modtagne. Ti af de støtteværdige kriser udløste en ansøgningsrunde, mens den sidste blev afvist på grund af manglende midler. Således blev der brugt 99 % af de 30,9 mio. kr., der var til rådighed til bevillinger i 2018 (som udgjordes af 25 mio. kr. budget for 2018 og 5,9 mio. kr. overført fra 2017). Loftet på bevillingsstørrelsen i DERF justeres ud fra en vurdering af den enkelte krise og varierede i 2018 fra 1,4 mio. til knapt 4,2 mio. kr.

For så vidt angår oplysningsindsatser i Danmark, dækker CISU også bredt. CISU har sammen med fem andre europæiske organisationer en EU-bevilling til projektet **Frame, Voice, Report!** – et treårigt projekt frem til december 2020 med et samlet budget for alle partnerne på i alt 7 mio. euro. Heraf råder CISU over en pulje på godt 5,5 mio. kr. til oplysningsindsatser i Danmark, hvor en organisation kan søge op til 220.000 kr. pr. aktivitet. Der blev brugt 2,1 mio. kr. af puljen i 2018, hvilket kunne tilgodese alle støtteværdige ansøgninger.

CISU forvaltede også midler til mindre oplysningsaktiviteter i Danmark gennem **CISUs egen Oplysningspulje**. CISU har i 2018 indført mulighed for at indsende ansøgninger til Oplysningspuljen løbende. I 2018 var der 488.262 kr. til uddeling. Midlerne blev primært uddelt til de to årlige ansøgningsfrister i portioner af højst 25.000 kr. Ca. 15 % af det samlede beløb blev uddelt løbende over året til ansøgninger om støtte til pludseligt opståede muligheder for oplysningsaktiviteter i størrelsesordenen 10.000 kr. Som for Frame, Voice, Report! var lysten til oplysning stor blandt de danske civilsamfundsorganisationer, og alle puljens midler blev brugt.

Puljeforvaltning i samarbejde med brugere og donorer

I 2018 arbejdede CISU på en revision af **Civilsamfundspuljens** retningslinjer. Input fra møder med CISUs bevillingskonsulenter og -udvalg, dialog med CISUs bestyrelse og sekretariatets dialog med brugere på rådgivninger og kurser, udmøntede sig i 29 konkrete ændringsforslag (større eller mindre omsiggribende). For at forenkle adgangen til puljen for især mindre organisationer, blev der tilføjet en ny modalitet *Små Indsatser*, som primært har til formål at støtte ansøgere, som kun har lidt eller ingen erfaring med indsatser i udviklingslande. Læs mere herom i rapportens afsnit 4.

Retningslinjerne var i høring hos Udenrigsministeriet og blandt CISUs medlemsorganisationer, og feedbacken herfra blev indarbejdet. De af Udenrigsministeriet godkendte opdaterede retningslinjer trådte i kraft i januar 2019. To "større" emner kræver yderligere bearbejdning og politisk stillingtagen, og indgik derfor ikke i revisionen; nexus-diskussionen samt spørgsmålet om hvordan bæredygtighed skal eller kan udmøntes sig som vurderingskriterier. Disse drøftelser fortsætter i 2019.

I årets løb blev der som sædvanligt afholdt kalibreringsmøder med CISUs bevillingssystem: to rundemøder med bevillingskonsulenterne og to faglige dage med det samlede bevillingssystem samt repræsentanter fra CISUs bestyrelse. Ud over opfølgning og kalibrering på afslag og bevillinger blev der fulgt op på puljereformen, med udspring i forenklingdagsordenen, der trådte i kraft i 2017, samt analyseret afslagsbegrundelser på Medborgerindsatser (se bilag 4). Input herfra fødte direkte ind i revisionen af Civilsamfundspuljens retningslinjer.

DERF blev i 2017 designet i dialog med brugerne og i 2018 blev der udover informations- og erfaringsudvekslingsworkshops afholdt Status- og Dialogmøder med brugere for at videreudvikle puljen. I efteråret 2018 blev

der gennemført et review af DERF ledet af Udenrigsministeriet inklusiv et besøg til Uganda. Reviewprocessen indeholdte et fællesmøde med brugere såvel som særskilte møder med organisationer med DERF-bevillinger i Uganda. DERF har løbende haft en god dialog med HUM-kontoret i Udenrigsministeriet, og i forbindelse med reviewet er den videre udvikling af DERF blev diskuteret ved en række møder. Nyudviklingen af DERF er fortsat i 2019, hvor der blev foretaget en brugerundersøgelse i DERF samt opdateret retningslinjer for puljen.

Frame, Voice, Report! bygger dets design af puljen og retningslinjerne på en dialog mellem de europæiske samarbejdspartnere. Partnernes fælles grundlag var arbejdet med konstruktiv kommunikation, inddragelse af stemmer fra syd og til dels arbejdet med framing og værdier. Dialogen med EU har været begrænset og kun i forbindelse med tvivlsspørgsmål. Retningslinjerne skulle falde indenfor den godkendte projektbeskrivelse, men ikke godkendes af EU. Der forventes mere vidensudveksling mellem FVR og EU i 2019 igennem "results-oriented monitoring" (ROM-besøg) hos fire ud af seks partnere.

Mangfoldighed hos ansøgere og bevillingshavere

CISU antager, at når krav og procedurer til puljerne er enkle, vil et bredt udsnit af danske civilsamfundsorganisationer også søge bredt indenfor puljernes støttemodaliteter – og opnå bevilling. CISU har derfor med puljereformen i 2017 – og senere i 2019 - søgt at forenkle Civilsamfundspuljen, så den ville blive tilgængelig for et bredt udsnit af civilsamfundsorganisationer. Dette har vist sig at lykkes.

For Civilsamfundspuljen er der en stigning fra 2017 til 2018 i forhold til nye organisationer,³ der søger puljen. I 2017 var der 21 nye organisationer, der søgte puljen, og i 2018 var der 24 nye organisationer. Sammenholdt med de 81 unikke ansøgere til puljen i 2018 betyder dette, at 30 % af ansøgerne til puljen er nye ansøgere. Dette vidner om, at puljen favner et bredt udsnit af danske civilsamfundsorganisationer og ikke støtter de samme organisationer år efter år.

Over halvdelen af de nye organisationer, der søger puljen, får godkendt deres ansøgninger (54 %). Det er kun en smule lavere end gennemsnittet for alle ansøgninger, hvor 58,25 % bliver godkendt. Derimod ses et meget højere antal nye ansøgere, der administrativt får afvist deres ansøgninger (25 %). Til sammenligning blev kun 5,5 % af alle ansøgninger til Civilsamfundspuljen i 2018 administrativt afvist. CISU støtter disse nye ansøgere med råd og vejledning samt intro-rådgivninger til, hvad der skal til for at leve op til Civilsamfundspuljens retningslinjer.

Godkendelsesprocent på ansøgninger i Civilsamfundspuljen

Medborgerindsatser: 59 %

Udviklingsindsatser: 57,5 %

Gennemsnitligt: 58,25 %

Samtidig har det også været vigtigt for CISU at forenkle kravene til bevillingshavere. Siden puljereformen har CISU reduceret antallet af påkrævede rapporter for bevillingshavere. Dette har betydet, at antallet af påkrævede rapporteringer undervejs i indsatserne er faldet med 41 % i 2018 i forhold til kravet før puljereformen. Dette understøtter ønsket om administrativ forenkling undervejs i implementeringen af indsatser.

DERF modtog i 2018 31 ansøgninger, hvoraf 14 forskellige danske organisationer og deres lokale partnerorganisationer fik finansiering til 25 projekter med livreddende hjælp til særligt sårbare grupper.

³ Nye organisationer forstås som organisationer, der ikke har søgt puljen i de seneste tre år.

Godkendelsesprocenten var i 2017 59 %, men steg til 69% i 2018, hvilket indikerer en generel styrkelse af de danske civilsamfundsorganisationer og deres partneres indsatser. DERF understøtter, at mangfoldigheden af forskellige danske organisationer og deres partnerorganisationer engagerer sig i at yde nødhjælp til særligt udsatte grupper, som netop de har adgang og kendskab til i de områder, hvor de har en aktiv lokal tilstedeværelse og kapacitet. Det har i 2018 spændt lige fra små frivillige diasporaforeninger, større tematisk specialiserede foreninger og til bredere sammenslutninger (læs mere i bilag 12).

Frame, Voice, Report! gav i 2018 bevillinger til ni organisationer plus en med-implementerende organisation. Størrelsesmæssigt spænder de bredt, hvor to organisationer har en årlig omsætning over 50 mio. kr., mens tre organisationer har omsætninger under 200.000 kr. Resten placerer sig mellem 1 og godt 17 mio. kr. Det er ikke muligt for civilsamfundsorganisationer med en omsætning over 74 mio. kr. at søge, hvilket udelukker de helt store.

Oplysningspuljen modtog 36 ansøgninger i 2018 fra organisationer i alle størrelser. Halvdelen af ansøgningerne var fra mindre organisationer, der ikke havde søgt Civilsamfundspuljen i 2018. Således bidrager Oplysningspuljen til en vigtig bredde i det danske civilsamfundsarbejde med oplysning til den danske befolkning om globalt udviklings samarbejde. I Oplysningspuljen bliver langt de fleste ansøgninger godkendt. Kun 5 ud af 36 ansøgninger fik ikke bevilling. De afviste ansøgninger var alle fra mellemstore organisationer. I foråret 2018 blev fire ansøgninger afvist grundet for få midler til runden.

Mangfoldighed i verdens lande

En del af forenklingsdagsordenen var at åbne op for ansøgning til alle lande på DAC-listen. I 2018 blev antallet af lande, man kan søge støtte til fra Civilsamfundspuljen, derfor udvidet med 58 lande, og antallet af lande, der kan søges støtte til, er derved udvidet med 72 lande siden 2016.

Dette var en mulighed flere organisationer greb, og der blev i 2018 søgt om 36 projekter i 14 af disse 72 lande. Otte af landene er fra udvidelsen af lande i 2018 (Upper Middle Income Countries). Ingen af disse lande er dog nye for CISU, da indsatser tidligere er blevet bevilliget i landene, hvor temaet har været indfødte folk eller har været til netværksaktiviteter med deltagere fra landene. Desuden er der givet støtte til flere af landene tidligere dækket af Naboskabspuljen.

Langt de fleste godkendte indsatser implementeres i Afrika (59 %), næstflest i Asien (20 %) og 10 % af indsatserne er i Latinamerika, 4 % i Europa, 7 % i flere lande og 1 % i Mellemøsten.

Mangfoldige indsatser, der støtter opfyldelsen af FN's verdensmål

Alle bevillinger under **Civilsamfundspuljen** er kategoriseret under et eller flere verdensmål; kategoriseret af ansøgerne selv og derefter kvalitetssikret af CISU. Som minimum vil mål 17 "Partnerskaber for handling" altid være relevant, da det er et krav for at opnå bevilling i Civilsamfundspuljen, at indsatsen skal implementeres i et partnerskab.

Civilsamfundspuljen dækker alle verdensmål, og i vurderingen af ansøgninger gives ikke forrang til indsatser indenfor nogle verdensmål frem for andre. De 105 godkendte ansøgninger i 2018 illustrerer den tematiske bredde i puljen. Der er dog nogle temaer, der bliver berørt mere end andre. Ud over mål 17, som alle indsatser dækker, beskæftiger 66 indsatser sig med mål 16 (fred, retfærdighed og stærke institutioner), da dette mål dækker fortalervirksomhed. Dernæst kommer mål 10 (mindre ulighed) og mål 4 (kvalitetsuddannelse). Se mere om fordelingen af bevillinger pr. verdensmål i nedenstående tabel.

CISU fik i december 2018 en bevilling fra Udenrigsministeriet til at styrke civilsamfundsorganisationers arbejde med klimaindsatser. Allerede fra starten af 2019 er CISU godt i gang med flere tilbud til medlemmerne, som vil hjælpe dem i gang med at integrere eller styrke en klimavinkel i deres indsatser. Vi forventer derfor, at flere indsatser vil arbejde indenfor mål 13 (klimaindsats) i de kommende år.

I **Frame, Voice, Report!** skal bevillingshavere beskæftige sig med verdensmålene – det spænder dog vidt, hvilke de beskæftiger sig med. Alle verdensmål er således repræsenteret, men mål 5 (ligestilling mellem kønnene), mål 10 (mindre ulighed) og 13 (klimaindsats) bliver alle tre behandlet i næsten alle indsatserne, hvilket flugter med de tre EU-fastsatte temaer for puljen; køn, klima og migration.

Verdensmål	Antal bevillinger Civilsamfundspuljen	Antal bevillinger Frame Voice Report!
1. Afskaf fattigdom	14	5
2. Stop sult	10	2
3. Sundhed og trivsel	25	3
4. Kvalitetsuddannelse	29	5
5. Lighed mellem kønnene	27	8
6. Rent vand og sanitet	7	2
7. Bæredygtig energi	3	2
8. Anstændige jobs og økonomisk vækst	11	4
9. Industri, innovation og infrastruktur	3	1
10. Mindre ulighed	35	8
11. Bæredygtige byer og lokalsamfund	7	3
12. Ansvarligt forbrug og produktion	9	5
13. Klimaindsats	12	7
14. Livet i havet	1	2
15. Livet på land	14	2
16. Fred, retfærdighed og stærke institutioner	66	3
17. Partnerskaber for handling	105 (alle)	2

Verdensmål dækket af bevillinger fra Civilsamfundspuljen og FrameVoiceReport!

DERF-bevillinger bliver ikke direkte registeret på verdensmål, men bidrager til realiseringen af det tværgående princip bag verdensmålene om *leave no one behind*.

Puljeforvaltning understøtter partneres rolle

Partnerskaber og samarbejder og styrkelse heraf er en integreret del af CISUs strategiske arbejde og er reflekteret flere steder i CISUs resultatrammeverk. Som gennemgået i sektion 1 og 2 af denne rapport, ses der en styrkelse af partnerskaber og samarbejder gennem indsatser støttet af CISU. CISUs puljer og forvaltning heraf er således med til at understøtte udviklingen af partnerskaber, kapacitetsopbygning af danske såvel som lokale civilsamfundsorganisationer samt at styrke disse til at være stærke civilsamfundsaktører. Dette er med til at understøtte bidraget til meningsfulde resultater.

3.4. Kommunikationssamarbejde

Som en del af CISUs kommunikationssamarbejde arbejder CISU for, at medlemsorganisationerne er informerede om ændringer i deres rammevilkår, og at de arbejder på at oplyse på en nuanceret og engagerende

måde samt deltager i forskellige beslutningsfora (se mere i resultatrammeværk, bilag 1, under *outputs* og *outcomes*).

CISUs Oplysning i Danmark (PRO)

CISUs PRO-midler blev i 2018 anvendt til at styrke formidling af resultaterne af CISUs medlemsorganisationers udviklingssamarbejde på forskellige platforme (uddybes i de følgende sider) inklusivt sociale medier, CISUs hjemmeside, verdenskort og årsskrift 'Status og Perspektiver 2018-19', samt igennem cases om partnerskaber og privatsektorsamarbejde. Desuden deltog CISU i fælleskampagnen Verdens Bedste Morgen, og der blev anvendt midler til medlemskabet af Verdens Bedste Nyheder, hvor CISU også er medlem af bestyrelsen. CISUs nyhedsbrev sendes ud til omkring 2.500 personer hver anden uge, hvori der også gives oplysning om resultater af Danmarks internationale udviklingssamarbejde og FN's verdensmål. Der blev i 2018 desuden anvendt PRO-midler til aflønning af både CISUs kommunikationsmedarbejder og journalistpraktikant, som var ansvarlige for at eksekvere ovenstående i samarbejde med resten af CISUs sekretariat. Og endeligt blev der anvendt PRO-midler til delvis dækning af CISUs egenfinansieringsandel af FVR-projektet jævnfør aftale herom med UM. For 2018 var budgettet for PRO-midlerne 304.687 kr., hvilket blev forbrugt med 100 %.

CISU fremmer nuanceret og engagerende oplysning om global bæredygtig udvikling

Nuanceret og engagerende oplysning bliver for det første fremmet gennem den finansielle støtte CISU yder til oplysningsaktiviteter i Danmark. Ansøgere til Civilsamfundspuljen har mulighed for at medtage op til 2 % af projektudgifterne til projektrelateret oplysning i Danmark. I Civilsamfundspuljen har organisationer gennemsnitligt søgt 1,31 %. Med andre ord er der **bevilliget kr. 1.009.261 til projektrelateret oplysningsarbejde i Danmark i 2018 gennem Civilsamfundspuljen**. De resterende midler til projektrelateret oplysning, som ikke er blevet medtaget af ansøgere i Civilsamfundspuljen, bidrager til CISUs Oplysningspulje. CISU forvalter desuden en EU-støttet pulje til oplysning om verdensmålene Frame, Voice, Report! (se mere information om disse puljer i afsnit 3.3.).

Udover ved finansiering fremmer CISU nuanceret og engagerende oplysning om global bæredygtig udvikling ved at udbyde kurser herom (14 kurser i 2018). Når der i CISU afholdes fyraftensmøder om introduktion til Oplysningspuljen såvel som introduktion til og lancering af FVR bliver dette altid kombineret med læring om nuanceret og engagerende kommunikationsredskaber. Derudover har CISUs kommunikationsmedarbejder også afholdt kurser for de øvrige puljeorganisationer, og holder ligeledes et årligt oplæg om effektiv og konstruktiv kommunikation for højskoleelever, der skal rejse ud i verden.

Vi kan se en stor interesse hos CISUs medlemsorganisationer og bevillingshavere for at arbejde med oplysning og kommunikation på en nuanceret og engagerende måde. For det første ved, at der bliver søgt om bevillinger i CISUs oplysningspulje og FVR, hvor netop nuanceret og engagerende oplysning er rammen. For det andet ved, at der er interesse for at deltage ved de arrangementer, der afholdes inden for dette område.

Fra kurser og medieovervågning og rapportering, står det klart, at der blandt medlemsorganisationer og bevillingshavere bliver arbejdet med en stor mangfoldighed af nuanceret kommunikation og oplysning; naturligvis særligt ved de organisationer, der har deltaget på kurser herom. I FVR er der endnu ikke kommet afrapporteringer på de første bevillinger; dog er der i forbindelse med en *Outcome Harvesting* øvelse fra december 2018 fundet, at organisationerne, ved at have været med i FVR-forløbet har rykket sig:

- Fra et ensidigt fokus på at skabe viden til et større fokus på at skabe (folkeligt) engagement
- Mere Syd-Nord-samarbejde omkring kommunikationsindsats

- Organisationerne har skærpet deres kommunikation i relation til verdensmålene
- Mere viden om og brug af frame og value-teori i kommunikationsindsatserne

CISU kommunikerer resultater sammen med medlemsorganisationerne

CISU faciliterede i 2018 medlemsorganisationernes mulighed for at kommunikere resultater af civilsamfundets udviklingssamarbejde både ved Det Fælles Bedste (folketræf) i Vejle i maj samt ved Folkemødet på Bornholm i juni. Desuden deltog CISU i Verdens Bedste Morgen i september, og CISU har ligeledes en repræsentant i bestyrelsen af Verdens Bedste Nyheder. CISU har i 2018 også fået adgang til en blog på Globalnyt.dk, hvor der bliver stillet skarpt på forskellige udviklingspolitiske emner, som alle behandles på en nuanceret facon. Det første indlæg er [her](#). Som tidligere nævnt ledte læringsrejsen til Sierra Leone i 2018 til fem cases om resultater af partnerskaber (bilag 8); og der er i 2018 fremstillet to cases og en video omkring samspil med den private sektor (bilag 10).

[CISUs verdenskort](#) er et værktøj til at dele information mellem danske civilsamfundsorganisationer, deres partnere og andre, som har en interesse i CISU og globalt civilsamfundsarbejde. Kortet kan give informationer omkring aktive danske og internationale civilsamfundsorganisationer i de forskellige lande samt aktive og afsluttede CISU-bevillinger. Og som en ny mulighed, der blev udviklet i 2018, kan der nu også sorteres ud fra verdensmålene. CISU oplever, at kortet anvendes aktivt af medlemsorganisationer og andre som har interesse i at få mere viden – særligt i forhold til at finde nye potentielle samarbejdspartnere. Det indgår i CISUs overvejelser også at kommunikere resultater af civilsamfundsindsatser på verdenskortet. CISU arbejder løbende på at videreudvikle kortet til at kunne indeholde brugbar information for medlemsorganisationerne og andre interessenter.

På [CISUs facebookside](#) kommunikeres også resultater af civilsamfundets udviklingssamarbejder. I sensommeren 2018 modtog CISU resultathistorier fra medlemsorganisationerne, hvilket har ledt til omkring 15 organisationers resultatberetninger, hvor nogle af disse er blevet viderekommunikeret på CISUs facebookside. Desuden hentes eksempler fra afrapporteringer til CISUs forskellige puljer, som også deles på facebookside. Derudover videregiver CISU også resultater fra medlemsorganisationernes arbejde fra f.eks. egne facebooksider eller andre medier, som globalnyt. Medlemsorganisationerne kan også låne CISUs instagram-profil (cis-udk) i en periode, hvilket 6 organisationer benyttede sig af i 2018.

CISU igangsatte i efteråret en fotokonkurrence, hvor medlemsorganisationerne blev opfordret til at sende billeder ind under temaet 'fællesskab'. Vinderen af fotokonkurrencen, Arkitekter uden Grænser, blev afgjort ved en afstemning på CISUs generalforsamling 2019. En række af de indsendte billeder er blevet brugt til årsskriftet 'Status og Perspektiver 2018-2019', bilag 11, og vil ligeledes blive anvendt i kommunikationsmaterialer fremover. Derudover kommunikeres i årsskriftet eksempler på resultater fra civilsamfundsarbejdet.

CISU understøtter medlemsorganisationernes dialog med beslutningstagere

Det er en prioritet for CISU at understøtte konstruktiv dialog med beslutningstagere og facilitere adgang eller stille platforme til rådighed for, at CISUs medlemsorganisationer kan engagere sig i debatter om dansk udviklingspolitik. CISU anvender og støtter Globalnyt gennem annoncering o.l. eksempelvis for stillingsopslag og arrangementer hvor relevant. Desuden pågår en løbende dialog om, hvordan CISUs medlemsorganisationer kan bringes i spil som kilder og bidragsydere. CISU opfordrer derudover løbende medlemsorganisationerne til at melde sig ind i relevante fora i Danmark. CISU har i 2018 repræsenteret sine medlemmer gennem et bestyrelsesmedlem (fra april 2018 til april 2019 som observatørstatus) i Verdens Bedste Nyheder og et

medlem i Globalt Fokus' styregruppe. Verdens Bedste Nyheder er desuden en relevant platform for CISUs medlemsorganisationer til at dele historier og resultater, hvilket flere benyttede sig af i 2018. Hertil kommer en række mere faglige poster, for eksempel deltagelse i faglige grupper under Globalt Fokus samt i bevillingsarbejde gennem repræsentanter i bevillingsudvalg i henholdsvis Dansk Missionsråds Udviklingsafdeling (frem til september 2018), Danske Handicaporganisationer og Globalt Fokus.

På trods af en øget politisering på udviklingsområdet var 2018 roligt politisk år. I rolige tider kan relationer opbygges, og her er det vigtigt ikke at fare frem, hvis man vil bevare sin troværdighed. Det er sket ved at vedligeholde kontakten til udviklingsordførerne og byde nye velkommen. CISU har desuden understøttet medlemsorganisationernes involvering i den politiske debat ved at indsamle kommentarer i forbindelse med møder i Udviklingspolitisk Råd og videregive disse til Lars Engberg-Pedersen (DIIS), som er indstillet af CISU til Rådet. Som et nyt yderligere tiltag i 2019 sendes opfordringer til at komme med kommentarer til dagsordener i Udviklingspolitisk Råd også ud i CISUs nyhedsbrev i alle tilfælde, hvor dagsordenen er relevant for nogle af CISUs medlemsorganisationer.

CISU har desuden gjort relevante medlemsorganisationer opmærksomme på høringer og møder i Udenrigsministeriet, samt skabt mulighed for medlemsorganisationernes deltagelse heri. Dette drejer sig eksempelvis om et møde om situationen og udviklingen i Uganda i Udenrigsministeriets Afrikakontor i december 2018, hvor CISU på henvendelse fik mulighed for at sende invitationen videre til alle medlemsorganisationer, som er involveret i Uganda.

CISU var i 2018, som tidligere nævnt, til stede ved både Folkemødet på Bornholm og Det Fælles Bedste i Vejle, hvilket gav mulighed for mange gode arrangementer og samtaler med beslutningstagere i øjenhøjde. I forbindelse med Folkemødet på Bornholm, indgik CISU et samarbejde med organisationen Levende Hav om at stille kutteren Anton til rådighed som platform for medlemsorganisationernes arrangementer. Her deltog i alt 18 medlemsorganisationer, hvoraf 14 af dem bød ind med konkrete aktiviteter. Omkring 250 mennesker deltog i arrangementer på båden. Tilbage meldingen var generelt positiv – kutteren skaber en helt særlig nærværende stemning, hvor man er mere i øjenhøjde med hinanden og der var desuden aktiv dialog med forskellige beslutningstagere. Derfor blev kutteren Anton også omdrejningspunktet for CISUs deltagelse på Folkemødet 2019 i samarbejde med Levende Hav og en række andre medlemsorganisationer.

Fokus på rammevilkårene for civilsamfundets arbejde med udviklingssamarbejde

CISU holder sig ajour med rammevilkårene for civilsamfundets arbejde med internationalt udviklingssamarbejde igennem forskellige kanaler og kontakter. CISUs bestyrelse, bevillingskonsulenter og medarbejdere får både tilsendt Lars Engberg-Pedersens egne noter fra møderne i Udviklingspolitisk Råd, såvel som referatet fra møderne i de tilfælde det er særligt relevant. Endvidere mødes Engberg-Pedersen en gang årligt med CISUs bestyrelse, hvor arbejdet i Udviklingspolitisk Råd drøftes og Engberg-Pedersen præsenterer sin vurdering af tendenser, muligheder og udfordringer i det udviklingspolitiske område.

Når det viser sig relevant videregives informationer om ændrede rammevilkår via CISUs nyhedsbrev eller direkte til relevante medlemsorganisationer. For eksempel monitorerede vi udfaldet af ændringerne i dagpengeregler for personer, som har været bosiddende uden for Danmark, som blev behandlet i Folketinget i efteråret 2018. I oktober 2018 blev der også i forbindelse med en henvendelse fra Udenrigsministeriet sendt en informationsmail til CISUs kontakter med aktiviteter i Burundi på baggrund af en bekymrende udvikling i civilsamfundets råderum i landet. I nogle tilfælde forsøger vi også at påvirke rammevilkårene for

civilsamfundets arbejde; eksempelvis har CISU foretaget en række henvendelser til blandt andet Justitsministeriet for at lempe betalingskrav for at lave indsamlinger i mindre foreninger.

Det bemærkes at politisk arbejde, som CISU selv varetager, foregår alene for CISUs egne ressourcer.

4. Afrapportering på særskilte mål fra Rulleplan 2018 – 21

CISU formulerer årligt en Rulleplan i samarbejde med Udenrigsministeriet, hvor specifikke mål for året formuleres. Det overordnede mål for 2018 lød; *Understøttelse af at folkeligt engagement i civilsamfundsarbejdet understøtter meningsfulde resultater indenfor verdensmålsdagsordenen*. Til dette mål er der fire emneområder med hver sin indikator, som der herunder rapporteres på:

1. CISU vil udarbejde en ny strategi 2018-21 til understøttelse af sit virke

Indikator: Godkendelse på generalforsamling i april 2018 af ny 2018-21 strategi understøttet af efterfølgende udarbejdelse af *Theory of Change* og resultatrammeværk

Rapportering: CISUs nye strategi 2018-21 (bilag 3) blev efter en konsultativ proces godkendt på generalforsamlingen 21. april 2018. Som noget særligt består strategien af en overordnet ramme, samt en række aktuelle temaer, som generalforsamlingen vedtager hvert år – for at imødekomme kompleksiteten og foranderligheden i den kontekst vi og medlemsorganisationerne arbejder i. På baggrund af CISUs nye strategi 2018-21 blev der over sommeren og efteråret 2018 udviklet en ny forandringsfortælling (bilag 2) samt et nyt resultatrammeværk (bilag 1).

2. CISU vil nyorganisere sit sekretariat til understøttelse af implementering af den nye strategi

Indikator: Gennemførelse, operationalisering og nyorganisering af CISUs sekretariat

Rapportering: I oktober 2017 påbegyndtes en omorganisering fra teams til mere fleksible og mindre arbejdsgrupper på CISUs sekretariat; dette i et forsøg på at gøre organisationen mere tilpasningsdygtig til ændringer i konteksten. Denne omorganisering er blevet operationaliseret i 2018, hvor der ved hvert halve år sker en monitorering af, om der er behov for ændringer i gruppernes opdeling og arbejdsområder.

3. CISU vil understøtte folkeligt engagement i civilsamfundsarbejdet gennem forenklede finansielle støtteformer og kapacitetsydelse

Indikator: På baggrund af en konsultativ proces med brugere indsamling af erfaringer fra den i 2017 gennemførte puljereform samt opdateret Civilsamfundspuljens retningslinjer til understøttelse af folkeligt engagement i civilsamfundsarbejdet. Kapacitetsydelse vil blive videreudviklet til at understøtte medlemmernes arbejde.

Rapportering: Civilsamfundspuljens retningslinjer blev på baggrund af brugerdialog opdateret til version 2.0 i begyndelsen af 2019. Som en del af de nye retningslinjer er der tilføjet en ny modalitet *Små Indsatser*, som primært har til formål at støtte ansøgere, som kun har lidt eller ingen erfaring med indsatser i udviklingslande. Der kan søges op til 100.000 kr. og stiller færre krav til ansøgere, samt mulighed for at indsende en videoansøgning. Endvidere blev nye tilgange til rådgivning implementeret med et øget fokus på intro- og drop-in-rådgivninger for at gøre CISU mere tilgængelig for medlemsorganisationerne. Desuden blev kursusudbuddet fornyet i august 2018 med øget fokus på organisationers samlede anvendelse af kurser og en videreudvikling af nye kursusformer. Her er redskaber som e-learning og mikrolæring samt læringsforløb blevet undersøgt

og vil udvikles og afprøves videre i 2019. Der er blevet lavet en særskilt afrapportering på forenklingstiltag, hvilket kan findes i bilag 4.

4. CISU vil dokumentere og kommunikere resultater fra medlemmernes arbejde

Indikator: CISU vil indsamle data og formidle oplysninger om folkeligt engagement i opnåelse af resultater fra civilsamfundsarbejdet finansieret gennem Civilsamfundspuljen. Dette vil ske på baggrund af del-indikatorer udarbejdet i 2016 - se bilag 6, samt nyt resultatrammeverk og et tematisk review om SDG#17 vedr. partnerskaber

Rapportering: Som det fremgår af emneområde 1, er et nyt resultatrammeverk blevet udarbejdet i 2018. Endvidere er et tematisk review om partnerskaber, SDG 17, til Sierra Leone gennemført i april 2018, hvilket inkluderede fem cases om resultaterne af indsatserne og partnerskaberne (bilag 7 og 8). Derudover er der udviklet to cases og en video omkring medlemmernes erfaringer og resultater med privatsektorsamarbejde (bilag 10). Sidst er der lavet resultathistorier i CISUs årlige Status og Perspektiver (bilag 11) samt en analyse af resultater fra bevillingshavernes arbejde (afsnit 2.1 og 2.2 i denne rapport), som vil blive tilgængelig på CISUs hjemmeside.

5. CISU som organisation

Som demokratisk baseret medlemsorganisation arbejder CISU løbende med at udvikle sig for at levere ydelser, som er relevante for sine brugere. Dette arbejdes der på gennem anvendelse af PANT-principperne, gennem effektiv økonomistyring og forvaltning samt ved at sikre løbende monitorering til understøttelse af organisatorisk læring og personaleudvikling.

Arbejdet ud fra PANT principperne

CISU inddrager sine medlemmer (**participation**) i sit arbejde flere gange årligt. På det udviklingsstrategiske niveau inviterer CISU medlemsorganisationer til at komme med inputs til relevante emner på møder i UPR samt til at indsende høringsvar til relevante Danida strategier og programmer. Med hensyn til interne processer inddrager CISU sine medlemmer til at komme med inputs til udvikling af puljeretningslinjer og udvikling af kapacitetsydelser. Som altid har medlemsorganisationerne mulighed for at rejse behov i forhold til kapacitetsydelser og puljeforvaltning gennem de årlige status- og dialogmøder samt i løbende dialog med CISUs medarbejdere. Ligeledes var der møder med brugere af DERF i forbindelse med review og udvikling af puljen. CISU gennemførte i 2017 en større medlemsdialog og besluttede i 2018 fremover at gennemføre en mere fokuseret udgave med besøg til medlemsorganisationer i 2 regioner pr. halvår (bilag 5).

De forskellige dele af organisationen holdes ansvarlig (**accountability**) ved hjælp af demokratiske strukturer og andre styringsredskaber som for eksempel CISUs papirhierarkier (FN's verdensmål, Danmarks udviklingspolitiske og humanitære strategi, Civilsamfundspolitikken og CISUs egen aftale med Danida).⁴ Dette gælder også inden for økonomistyring, hvor vi har en aktiv intern revisor og påtegninger fra ekstern revisor uden anmærkninger. CISUs bestyrelse er velinformeret om økonomien og godkender regnskab og budget. Dette samt bestyrelsens rolle og forpligtelser er grundigt beskrevet i et offentligt dokument.⁵ Bestyrelsen informeres desuden halvårligt omkring status på sekretariatets arbejde på baggrund af skriftlig status fra alle grupper

⁴ cisu.dk/om-cisu/samarbejde-med-udenrigsministeriet

⁵ www.cisu.dk/bestyrelsen

i sekretariatet samt mundtlig fremlæggelse af prioriterede temaer. Bestyrelsen er demokratisk valgt på CISUs generalforsamling og bliver blandt andet holdt ansvarlig på generalforsamlingen ved hjælp af den årlige beretning.

De interne forvaltningsprocedurer for forvaltning af alle CISUs puljer er nedskrevet og bliver løbende opdateret, så hele sekretariatet følger ens procedurer i forvaltningen af puljerne. I forbindelse med opdateringen af retningslinjerne for Civilsamfundspuljen pr. januar 2019 blev forvaltnings- og budgetvejledninger til brugere opdateret i overensstemmelse hermed.

CISU har udarbejdet et adfærdskodeks i 2018, hvor dokumenterne om etiske og juridiske retningslinjer er blevet samlet. Derudover indeholder adfærdskodekset retningslinjer omkring Preventing Sexual Exploitation, Abuse and Harassment (PSEAH) og korrupsion. Alle dokumenter på nær de interne puljeforvaltningsprocedurer ligger tilgængeligt for brugere på CISUs hjemmeside.

Ved blandt andet at dække transportomkostninger til udvalgte kurser, tilbyde kapacitetsydelse i hele landet, når medlemsorganisationer kan samle 12 deltagere samt tilbyde kommunikationskurser hjemme hos organisationerne tilstræbes **non-discrimination**. Dette understøttes ved, at CISU sikrer adgang for kørestolsbrugere samt tilbyder arrangementer for alle erfaringsniveauer og typer af medlemmer.

CISU stiller oplysninger om organisationens virke til rådighed for medlemsorganisationer/brugere, samarbejdspartnere, donorer og offentligheden (**transparency**). Det vil sige, at eksempelvis bestyrelsens arbejde, generalforsamlingens beslutninger, regnskaber, overenskomst (herunder lønniveau), aftaler med donorer og øvrige væsentlige dokumenter er tilgængelige på vores hjemmeside. Det gælder naturligvis også information om adgang til medlemskab, rådgivning, kurser og CISUs puljer.

Forvaltningen af CISUs puljer følger beskrevne procedurer, som ifølge Udenrigsministeriets seneste finansielle tilsyn i 2018 efterleves. Vi monitorerer desuden selv løbende på efterlevelsen. Ansøgere har fuld information om behandlingen af sin ansøgning. CISU efterlever sine tilsynsforpligtelser og har samtidig et velfungerende system for kalibrering af vurderingspraksis.

Monitorering, evaluering og læring

Det blev i 2018 erfaret, at den tidligere overordnede resultatramme var for rigid i forhold til de kraftige ændringer i vores kontekst. Det nye resultatrammeverk samt MEL-system udviklet i 2018 bruges som grundlag for CISUs monitorering, læring og rapportering baseret på understøttende og mere fleksible monitoreringsmetoder som for eksempel tematiske reviews og tracer-studier som monitorering af puljereformen. Således blev der i 2018 både gennemført et tematisk review vedrørende partnerskaber til Sierra Leone og tracer studier vedrørende to medlemsorganisationer i Gambia og Senegal. Vi arbejder aktivt med læring gennem rejser, efteruddannelse og feedback fra vores medlemsorganisationer/brugere. Som en del af vores monitorerings-årshjul har vi årlig refleksion over de informationer, vi indsamler til monitorering samt vores antagelser i vores resultatrammeverk (bilag 1). Disse føder igen ind til læring og planlægning af vores arbejde samt den løbende udvikling af resultatrammeverket.

CISUs sekretariat

I 2018 er der sket en videreudvikling af den væsentlige omstrukturering i sekretariatets organisering, arbejdsformer og kultur, der blev startet i november 2017. CISU har oplevet flere løbende forandringer i vores rammer igennem flere kontraktholdere og kontrakttyper med donorer, mere differentierede behov/ydelse

indenfor kapacitetsudvikling, flere differentierede modaliteter i de forskellige puljer og indenfor den enkelte pulje (særligt i Civilsamfundspuljen). Samlet set giver det også en række meget forskellige tidsplaner for de forskellige opgaver over året. Der er indført en mere fleksibel gruppestruktur med mere handlekraftige grupper, som er størrelsesmæssigt mindre. Denne nye organiseringsform har ledt til nye arbejdsformer der i 2018 er blevet understøttet gennem udvikling af værktøjer og fælles kompetenceudvikling med hensyn til tidsstyring og -pres samt feedback. Det betyder, at CISUs sekretariat i dag fungerer meget mere agilt og tilpasset de forskellige rammer og tempi. Der følges løbende op på omorganiseringen, og der er udviklet en række interne redskaber og processer, der understøtter både effektivitet, agilitet og trivsel i den nye struktur.

I forhold til personalet er der en overenskomstaftale om løn- og ansættelsesforhold, der skal fornyes i 2019, og vi afholder årlige Medarbejderudviklingssamtaler (MUS). Vi har et samarbejdsudvalg bestående af ledelsen, tillidsrepræsentant og arbejdsmiljørepræsentant. Endvidere blev der også i 2018 gennemført Ledelsesudviklingssamtaler (LUS) mellem forpersonskab og ledelse.

6. Omkostningseffektivitet

CISU har på trods af stærkt stigende kompleksitet i omfang, kontekst og opgaveløsning for sekretariatet, forøget den relative andel af midler, der anvendes til bevillinger i civilsamfundspuljen fra 89,5 % i 2017 til 92 % i 2018 - overfor både forvaltningsomkostninger og inklusive de særskilte kapacitetsudviklingsmidler.

CISUs organisatoriske set-up og ressourceanvendelse bygger i høj grad på at opnå den rettet balance imellem effektivitet (efficiency) og opnåelse af resultater af en stabil og høj kvalitet, der løbende udvikles iht. nye rammer, behov, krav og ønsker i konteksten, herunder ønsker fra Udenrigsministeriet og brugerne, samt nye erfaringer og ny viden (effectiveness).

CISUs IT-set-up begyndte i 2017-18 at vise sig mindre og mindre effektivt med den stigende kompleksitet og behovet for flere og bedre digitale løsninger. Det betød, at der igennem 2019-2020 bliver gennemført en stor udskiftning af en række systemer.

I Civilsamfundspuljens retningslinjer for bevillinger, herunder i budgetvejledning og formater, er der fokus på, at det eksterne bevillingssystem har gode redskaber til at vurdere omkostningseffektiviteten i de enkelte indsatser/bevillinger. Omkostningsniveau mv. indgår således som betydeligt element i vurderingen af ansøgningerne og fremgår af bevillingsnotaterne. Vi ser jævnligt, at der stilles betingelser til et ellers støtteværdigt projekt, før der gives en bevilling, og at projekter afslås med henvisning til omkostningsniveau og -effektivitet.

I den række af redskaber og formater, som CISU anvender i monitorering af implementeringsfasen, er blandt andet vurderinger af omkostninger og effektivitet. Det gælder for løbende og afsluttende rapportering og tilsyn i Danmark og ude. Konkret forvaltes dette også ved kritisk godkendelse af løbende og afsluttende rapporter/regnskab og ikke mindst af revisionsrapporterne.

Alle redskaber i ovenstående processer anvendes i henhold til formål, kontekst, indhold, samt ikke mindst kravsafstemthed i forhold til ansøgningens og bevillingens størrelse.

Uddrag af revisionsprotokollatet for Civilsamfundspuljen for 2018 af 5.3.2019

Vi har i forbindelse med revisionen stikprøvevis vurderet, om foreningens dispositioner er i overensstemmelse med almindelige normer for, hvad der under foreningens art og størrelse kræves af en hensigtsmæssig og sparsommelig forvaltning af offentlige midler, herunder hvorvidt goder og tjenesteydelser er erhvervet økonomisk hensigtsmæssigt under hensyn til pris, kvalitet, kvantitet samt de af bestyrelsen udstukne retningslinjer, herunder en sammenholdelse af den udbetalte løn med de på området indgåede overenskomster samt at varer og tjenesteydelser erhverves økonomisk forsvarligt under hensyntagen til pris og kvalitet.

Foreningen har i 2015 påbegyndt at indføre nøgletal til måling af produktivitet og effektivitet, herunder måling af rådgivnings- og tilsynseffektivitet. Det er foreningens ønske at der i de kommende regnskabsår arbejdes yderligere på at identificere og udarbejde nøgletal til måling af produktivitet og effektivitet.

Det er vor konklusion at foreningen forvalter og administrerer, de af Udenrigsministeriet til rådighed stillede midler med øje for sparsommelighed, god økonomistyring samt en høj grad af effektivitet og produktivitet.

7. Bilag

1. CISUs Resultatrammeværk 2018
2. CISUs forandringsfortælling
3. CISUs Strategi 2018-21 inklusiv aktuelle temaer 2018-19 og 2019-20
4. Monitorering af Forenklingsdagsorden: puljereform samt analyse af afslagsbegrundelser for Medborgerindsatser
5. Medlemsdialog 2019 og opfølgning på medlemsdialog 2017
6. Afrapportering på aktuelle temaer for 2018-2019
7. Sierra Leone Thematic Review Report
8. Partnerskaber og Samarbejde - Sierra Leone cases
9. Tracer Studier rapporter – Cykler til Senegal og Gambia Media Support
10. To cases om samarbejde med den private sektor
11. CISUs årsskrift: Status og Perspektiver 2018-2019
12. DERF Annual Progress Report 2018
13. Interim report Frame, Voice, Report! 2018